

Meer natuur in een stedelijk landschap

KLEUR JE SPEELTERREIN GROEN

VLAAMS
BRABANT

regionaal landschap
Noord-Hageland

regionaal landschap
Pajottenland
& Zennevallei

INHOUD

- 3** Voorwoord
- 5** Project Warandepark Essenbeek
- 9** Project Everberg
- 12** Stappenplan
- 14** Klimaat- en natuursubsidies

BRENG DE NATUUR DICHTBIJ

Vlaams-Brabant is een sterk verstedelijkte, dichtbevolkte regio. De groene, open ruimte is er beperkt.

Hoe kunnen we van onze provincie toch een duurzame regio maken? Dat doen we door de verstedelijkte ruimte groen te kleuren, zoals onze speelterreinen, maar ook speelplaatsen van scholen en terreinen van zorginstellingen. We willen de natuur binnenbrengen in de samenleving.

En daar zijn drie goede redenen voor. De natuur is goed voor jou, mij en de jongeren in jouw vereniging. Goed voor onze gezondheid, ons welbevinden en onze sociale interactie. Met kleine groene inrichtingen maken we ons bovendien minder kwetsbaar voor de klimaatverandering. En tot slot komt meer natuur de biodiversiteit, de fauna en flora, ten goede en helpt het ons om bedreigde soorten in stand te houden.

Natuur is het antwoord op tal van ecologische en sociologische uitdagingen. Wat goed is voor de natuur, is dat ook voor de mens. En daar hoeven we niet eens heel gek voor te doen. Elke kleine actie, zoals ook één op het terrein van jouw jeugdvereniging, maakt al het verschil. Deze brochure inspireert je en geeft je tips en tricks. Het regionaal landschap neemt je graag bij de hand om van het terrein van jouw jeugdvereniging een groene oase te maken.

Wij kijken alvast uit naar het resultaat!

Regionale Landschappen
Vlaams-Brabant

Tie Roefs
Gedeputeerde voor leefmilieu
Provincie Vlaams-Brabant

SPEELNATUUR IN HET WARANDEPARK VAN ESSENBEEK Halle

De stad Halle maakte van de herinrichting en uitbreiding van het Warandepark in Essenbeek gebruik om een grote speelnatuurzone in te richten. Met geveld boomstammen uit een nabij bosje bouwde het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei een tof speelparcours met klim- en klauterelementen. Er kwam ook een groot speeltoestel in robiniahout dat perfect aansluit bij de nieuwe speelnatuurzone.

**EEN NATUURPARK IS
DE GEKNIPTÉ PLEK
VOOR EEN
SPEELNATUURZONE.**

*Björn D'Ours,
dienst openbare werken
stad Halle*

NATUUR OM TE RAVOTTEN

Kampen bouwen en klauteren over boomstammen. In het Warandepark van Essenbeek ravotten de kinderen in volle natuur.

Het Warandepark in Essenbeek is een flinke brok groen van 8 hectare groot, dat onlangs werd uitgebreid met nog eens 1,1 hectare natuur extra. De stad Halle maakte samen met Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei en Pro Natura werk van een herinrichting. Met plaats om te ravotten.

“De stad vernieuwt stelselmatig alle speeltuinen op haar grondgebied”, vertelt Björn D’Ours van de dienst openbare werken van Halle.

“We willen onze jeugd een verscheiden aanbod bieden en het ontbrak nog aan een degelijke speelnatuurzone. Het natuurpark van Essenbeek is daar de perfecte plek voor.”

SPELAANLEIDINGEN

Het regionaal landschap stond klaar met advies. “Met geveldde boomstammen hebben we een groot parcours vol speelelementen uitgewerkt”, zegt Kim Ceusters van Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei.

“Het zijn geen speeltoestellen, maar eerder spelaanleidingen. Boomstammen om over te klimmen, een reuzenmikado, een stammentheater. De kinderen kunnen ook kampen bouwen met het hout. Het mag gerust wat ruwer en ruiger zijn.” Aan deze nieuwe speelnatuurzone komt ook een nieuw speeltuig: een grote constructie in robiniahout om op te klauteren.

SPEELNATUUR IN BEWEGING

De speelnatuurzone is een duurzame vorm van ravotten. “Het hout is onbehandeld en gaat minder lang mee dan behandeld hout of metalen toestellen. Het is goedkoop en je hebt geen transport nodig omdat het hout uit het park zelf wordt hergebruikt. En als het hout begint te rotten, maken de diertjes er gebruik van. De speelnatuur is zo constant in beweging en ontwikkeling”, zegt Kim. Er komt trouwens ook een natuureducatief traject in het Warandepark, met informatiebordjes over het dieren- en plantenleven.

SPEELNATUUR IS UITDAGENDER DAN TRADITIONELE SPEELTOESTELLEN. HET STIMULEERT DE FANTASIE VAN KINDEREN TIJDENS HET SPEL.

*Kim Ceusters
Regionaal Landschap
Pajottenland & Zennevallei*

PROJECT EVERBERG

BIODIVERSITEITSTOREN Everberg

Op de koesterweide van Everberg verrees een biodiversiteitstoren. Dat is een houten toren vol nestgelegenheden voor diertjes, waar kinderen al spelenderwijs in contact komen met de natuur.

**JE KAN DE
BIODIVERSITEITSTOREN
INRICHTEN NAARGELANG
DE PLAATS WAAR
JE HEM ZET.**

*Pieter Moysans
Regionaal Landschap
Dijleland*

LEVEN IN DE BIODIVERSITEITSTOREN

De biodiversiteitstoren is niet zomaar een speeltoren. Het is er eentje vol nesten voor zoemende bijen, kwetterende spreeuwen, egeltjes, vleermuizen en knaagdieren.

“De Milieuadviesraad had Regionaal Landschap Dijleland uitgenodigd om enkele mogelijke milieuprojecten voor te stellen”, vertelt Inge Hauspie, milieuableider van Kortenberghuis.

“De gemeente Kortenberghuis pikte het idee van de biodiversiteitstoren op. De toren leek ons geknipt voor de koesterweide aan de De Costerstraat in Everberg.”

Deze natuurlijke speelweide werd ingericht met gerecupereerd snoeihout van Intergemeentelijke Natuur- en Landschapsploegen van IGO die in Kortenberg aan de slag zijn. Er is een insectenhotel, een bloemenweide, bessenstruiken en bankjes. De wilgentunnel en boomstammen nodigen uit om te spelen. En sinds kort is er dus ook een biodiversiteitstoren aan de rand geplaatst.

JACHTKANSEL

De houten toren ziet er een beetje uit als een jachtkansel (hoogzit om te jagen), maar als je wat dichterbij komt, zie je overal nestgelegenheden. Helemaal onderaan kunnen amfibieën, muizen en andere kleine dieren zich verschuilen. Net daarboven zijn twee egelhuisjes gemaakt, en daarboven is er plaats voor acht hommelnesten en een bijenhotel. Bovenaan is er een spreuwen- en mezenkast en een heus vleermuisverblijf. "De kinderen geraken met een trapje

tot op een uitkijkplatform", zegt Pieter Moysons van Regionaal Landschap Dijleland. "Daar hebben ze een uitzicht over de koesterweide en de ruime omgeving."

Pieter tekende het plan uit en zorgde met de vzw Natuur- en Landschapszorg voor de praktische uitwerking. De Lions Club Kortenberg betaalde de toren om haar honderdste verjaardag in de verf te zetten. Pieter: "Een biodiversiteitstoren kan je inrichten naargelang de plaats waar je hem zet. In een bos zal de toren veel minder warmteminnende soorten lokken zoals hommels en bijen. Hier op de speelweide in Everberg leven deze diertjes wel, dus hebben we voor hen in de zuidgerichte kant van de toren voldoende nestplaats voorzien."

"De nesten hoeven niet allemaal bewoond te zijn, de toren heeft ook een sensibiliserend doel", zegt milieuableider Inge. "Daarom kwamen er ook infoborden over soorten planten, vogels en eentje over solitaire bijen."

**ALLE NESTEN HOEVEN
NIET BEWOOND TE ZIJN
ALS DE TOREN
MAAR KINDEREN FASCINEERT.**

*Inge Hauspie
milieuableider Kortenberg*

EEN VERGROENINGSPROJECT OPSTARTEN OP JE SPEELTERREIN? ZO DOE JE DAT.

STAP 1 over de diensten heen

Meer groen, meer biodiversiteit?
Daar werk je samen aan. **Stel een werkgroep samen of pleeg overleg met alle betrokkenen.** Betrek de diensten openbare werken, milieu en jeugd, en de bevoegde schepenen.

STAP 2 een visie

Werk samen met alle betrokkenen een visie uit. Een ruw plan van waar je naartoe wilt met je speelterrein. Vraag het regionaal landschap om advies. Hou in je plan ook rekening met het latere beheer: bijvoorbeeld een labyrint van haagjes kan tof zijn maar vraagt veel beheer. Een struikengroep die mag uitgroeien tot een bosje vergt veel minder werk nadien.

BIODIVERSITEITSTOETS

Bereken welke impact jouw project heeft op de natuurwaarde van de site en hoe je de biodiversiteit kan verhogen op www.biodiversiteitstoets.be

STAP 3 betrek anderen

Betrek de buurt bij je plannen.

Misschien heeft de lokale natuurvereniging wel goede suggesties? Of is er een school in de buurt die wil meewerken? Een landbouwer uit de straat die zijn machines wil inzetten bij de aanleg?

STAP 4 vergeet je subsidie niet

Vraag je subsidie bij de provincie Vlaams-Brabant. Misschien zijn er nog andere sponsors te vinden die je project willen ondersteunen.

STAP 5 aan de slag

Een vergroeningsproject is niet klaar op één dag. **Hou rekening met de plant- en snoeiseizoenen.** Geef het groen de tijd om te groeien. Heb een beetje geduld, het resultaat zie je vaak pas echt na enkele jaren.

STAP 6 de onderhoudsfase

Klaar met de werken? **Opvolging blijft noodzakelijk.** De natuur is een levend iets, soms zal je moeten bijsturen of misschien nieuwe aanplantingen doen. Pas als de planten volgroeid zijn, kan je voor het beheer overschakelen op de onderhoudsfase.

KLIMAAT- EN NATUURSUBSIDIES

De provincie Vlaams-Brabant geeft subsidies aan natuurprojecten die een meerwaarde bieden voor de biodiversiteit. Ook duurzame milieu- en klimaatprojecten die bijdragen aan de ambitie van de provincie Vlaams-Brabant om klimaatneutraal te worden, kunnen rekenen op steun. Door een samenwerking aan te gaan met één van de mogelijke aanvragers van deze subsidies kan je project in aanmerking komen.

Subsidie jeugd vriendelijke openbare ruimte

Voor wie?

- ▶ Gemeenten

Meer info:

www.vlaamsbrabant.be/subsidie-jeugd vriendelijke-ruimte

Subsidie voor duurzame biodiversiteitsprojecten

Voor wie?

- ▶ Regionale landschappen
- ▶ Erkende milieu- en natuurverenigingen
- ▶ Terreinbeherende natuurverenigingen

Meer info:

www.vlaamsbrabant.be/subsidie-biodiversiteitsprojecten

Subsidie ondersteuning gemeentelijk natuurbeleid

Voor wie?

- ▶ Gemeenten

Meer info:

www.vlaamsbrabant.be/subsidie-gemeentelijk-natuurbeleid

Subsidie voor duurzame milieu- en klimaatprojecten

Voor wie?

- ▶ Gemeenten
- ▶ Verenigingen

Meer info:

www.vlaamsbrabant.be/klimaatsubsidie

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever: Provincie Vlaams-Brabant, Provincieplein 1, 3010 Leuven - **Wettelijk depot:** D/2017/8495/24 - **Redactie:** Bart Claes en Anne Peeters - **Foto's en illustraties:** Regionaal Landschap Dijleland en Regionaal Landschap Pajottenland en Zennevallei - **Druk:** Gedrukt op gerecycleerd papier en met inkt op plantaardige basis.

MEER INFORMATIE

Provincie Vlaams-Brabant

Dienst Leefmilieu - Ingrid Beuls

Provincieplein 1 - 3010 Leuven

016 26 74 24 - natuur@vlaamsbrabant.be

Beleidsverantwoordelijke

Tie Roefs, gedeputeerde voor milieu en duurzaamheid

016 26 70 52 - kabinet.roefs@vlaamsbrabant.be

Regionale Landschappen Vlaams-Brabant

Groene Corridor

Houtemsesteenweg 23 - 1800 Vilvoorde

02 253 43 04 - info@rlgc.be

Zuid-Hageland

Schoolpad 43 - 3300 Hakendover

016 81 52 77 - info@rlzh.be

Dijleland

Interleuvenlaan 64 - 3001 Leuven

016 40 85 58 - info@rld.be

Noord-Hageland

Oudepastoriestraat 22 - 3390 Tielt-Winge

016 63 59 54 - info@rlnh.be

Pajottenland en Zennevallei

Donkerstraat 21 - 1750 Gaasbeek

02 452 60 45 - info@pajot-zenne.be